

УДК 378.147:811.111

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-1\(19\)-507-515](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-1(19)-507-515)

Субота Лариса Андріївна доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри української мови Навчально-наукового інституту міжнародної освіти, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», вул. Кирпичова, 2, м. Харків, 61002, <https://orcid.org/0000-0003-4740-4486>

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. Статтю присвячено проблемам формування іншомовної професійної компетентності здобувачів вищої освіти. Актуальність статті визначається тим, що здатність ефективно володіти іноземною мовою стає важливим чинником у конкурентному світі, і заклади вищої освіти повинні звертати особливу увагу на цей аспект для підготовки конкурентоспроможних фахівців. Мета статті полягає у спробі висвітлити проблеми формування іншомовної професійної компетентності у вищій освіті та внести практичний внесок у вирішення цих питань для поліпшення якості освіти та підготовки студентів до викликів сучасного світу. Автор зосереджує увагу на імерсивному віртуальному навчанні та пропонує низку завдань для студентів технічних спеціальностей, а також для майбутніх менеджерів. У статті імерсивне навчання розглядається як ефективний підхід до формування іншомовної професійної компетентності здобувачів вищої освіти. Імерсивне навчання передбачає занурення студентів в освітнє середовище, де вони взаємодіють із мовою цілком, намагаючись створити найбільш природні умови для вивчення іноземної мови. До основних аспектів розгляду імерсивного навчання автор включає мовне занурення, симуляцію професійних ситуацій або реальних сценаріїв з професійного життя для створення умов, які максимально наближені до реального використання іноземної мови у вибраній сфері. Автор припускає, що залучення студентів до активної комунікації та взаємодії в іноземній мові сприяє розвитку мовних навичок та відповідних професійних компетентностей. На думку автора статті, для вирішення проблеми формування іншомовної професійної компетентності здобувачів вищої освіти необхідно вдосконалювати програми вивчення іноземних мов, забезпечуючи більше практичних завдань, наголошуючи на специфіці професійних мовних навичок та створюючи стимули для студентів.

Ключові слова: імерсивне навчання, іноземна мова, освітні технології, професійна компетентність, симуляція.

Subota Larysa Andriivna Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Ukrainian Language Educational and Scientific Institute of International Education, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute», 61002, Kharkiv, Kyrpychova St., 2, <https://orcid.org/0000-0003-4740-4486>

PROBLEMS OF FORMING FOREIGN LANGUAGE PROFESSIONAL COMPETENCE OF HIGHER EDUCATION STUDENTS

Abstract. The article is devoted to the problems of forming foreign language professional competence of higher education students. The relevance of the article is determined by the fact that the ability to speak a foreign language effectively is becoming an important factor in a competitive world, and higher education institutions should pay special attention to this aspect in order to train competitive specialists. The purpose of the article is to highlight the problems of developing foreign language professional competence in higher education and to make a practical contribution to solving these issues in order to improve the quality of education and prepare students for the challenges of the modern world. The author focus on immersive virtual learning and offer a number of tasks for students of technical specialties, as well as for future manager. The article considers immersive learning as an effective approach to the formation of foreign language professional competence of higher education students. Immersive learning involves immersing students in a learning environment where they interact with the language as a whole, trying to create the most natural conditions for learning a foreign language. The main aspects of immersive learning include language immersion, simulation of professional situations or real-life scenarios to create conditions that are as close as possible to the actual use of a foreign language in the chosen field. The author assume that engaging students in active communication and interaction in a foreign language contributes to the development of language skills and relevant professional competencies. According to the author, in order to solve the problem of forming foreign language professional competence of higher education students, it is necessary to improve foreign language programs by providing more practical tasks, focusing on the specifics of professional language skills and creating incentives for students.

Keywords: immersive learning, foreign language, educational technologies, professional competence, simulation.

Постановка проблеми. В сучасному світі, де глобалізація та інтернаціоналізація стали невід'ємною частиною життя, важливість іншомовної професійної компетентності освічених осіб набуває все більшого значення. Однак, не дивлячись на загальний розвиток освітніх технологій і методик, існують певні проблеми у формуванні цієї компетентності, які варто визначити та вирішити. До таких проблем належать недостатня кількість годин на вивчення іноземних мов, відсутність практичного спрямування, несприятливе мовне середовище, відсутність мотивації студентів та недостатній акцент на специфічності мовних навичок.

Багато закладів вищої освіти пропонують обмежену кількість годин для вивчення іноземних мов, що ускладнює процес формування високого рівня мовної компетентності. Необхідно збільшити обсяг часу, відведеного на вивчення іноземної мови, для забезпечення ефективного навчання та вдосконалення мовних навичок студентів. Окрім того, багато програм вивчення іноземних мов у закладах вищої освіти не надають достатньої практичної спрямованості. Студенти часто вивчають мову теоретично, але не отримують достатньо можливостей використовувати її в реальних ситуаціях, пов'язаних із їхнім майбутнім професійним напрямком.

У багатьох випадках мовне середовище в закладах вищої освіти не сприяє інтенсивному вивченню мови. Відсутність можливостей спілкування з носіями мови та відсутність інших стимулів може стати перешкодою для формування високого рівня мовної компетентності.

Безсумнівною проблемою є відсутність мотивації багатьох студентів до вивчення іноземних мов. Ігнорування практичних переваг та можливостей, які може надати знання іноземної мови в їхній професійній діяльності, може призвести до недостатнього зацікавлення та низької активності студентів у цьому процесі.

Здебільшого заклади вищої освіти надають загальні курси іноземних мов, не звертаючи увагу на специфіку мовних навичок, які потрібні для конкретних професій. Це може призвести до ситуації, коли студенти володіють загальною мовною базою, але не мають необхідних навичок для успішної роботи у своїй галузі.

Іншими словами, однією з критичних проблем у формуванні цієї компетентності є недостатній акцент на специфічності мовних навичок, необхідних для конкретної професійної сфери. Розглянемо цю проблему більш детально та шляхи її вирішення.

1. Проблема спрощення програм вивчення іноземних мов: багато закладів вищої освіти надають загальні курси іноземних мов, які часто не враховують специфіку мовних потреб у конкретних сферах. Це призводить до ситуації, коли студенти можуть володіти загальною мовною базою, але не мати необхідних навичок для ефективного спілкування в обраній професії.

2. Недостатнє врахування комунікативних потреб у сферах: брак акценту на специфічні комунікативні ситуації, які студенти можуть зустріти у майбутній кар'єрі, призводить до того, що вони не вивчають необхідних вживань та термінології. Наприклад, мова юриста відрізняється від мови інженера, і необхідно враховувати цю різницю під час навчання мови.

3. Відсутність практичних завдань з галузі: багато програм вивчення іноземних мов фокусуються на загальних вправах та текстах, не враховуючи реальних сценаріїв з професійної діяльності. Студенти повинні мати можливість практикувати свої мовні навички в контексті реальних завдань, що відповідають їхнім майбутнім професійним обов'язкам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Застосування віртуальної реальності у навчанні розглядалося як вітчизняними [1; 2], так і закордонними [3-5] науковцями. В. Боса досліджує використання кейс-методу в професійній підготовці філологів [6]. Є. Крюкова, Т. Голуб та О. Америкідзе вивчають використання імерсивних технологій в освіті [7]. І. А. Зязюн присвячує свої розвідки освітнім імерсивним технологіям у вимірах педагогічної рефлексії [8]. А. Данілова та О. Жук досліджують можливості та перспективи інструменту Participation Reports [9]. І. Іванюк та О. Овчарук зосереджують свою увагу на досвіді використанні інноваційних технологій під час пандемії [10].

Попри значну кількість розвідок у досліджуваному напрямі, потребують розробки завдання для формування іншомовної професійної компетентності здобувачів вищої освіти.

Мета статті полягає у спробі висвітлити проблеми формування іншомовної професійної компетентності у вищій освіті та внести практичний внесок у вирішення цих питань для поліпшення якості освіти та підготовки студентів до викликів сучасного світу.

Виклад основного матеріалу. Шляхи вирішення проблеми формування іншомовної професійної компетентності здобувачів вищої освіти полягають у розробці спеціалізованих курсів іноземних мов, які враховують конкретні потреби різних професій; у співпраці з представниками професій; у використанні інноваційних методів, таких як

віртуальні реальності та інтерактивні онлайн-платформи, для навчання мови в специфічних професійних контекстах.

У цьому контексті слід згадати про віртуальну реальність для іммерсивного навчання. Використання технологій віртуальної реальності дозволяє студентам зануритися в специфічне професійне середовище.

Студенти різних спеціальностей можуть використовувати технології віртуальної реальності для віртуальних операцій, адаптованих до мовного навчання. Це створює реалістичні ситуації та сприяє швидшому засвоєнню мовних навичок в конкретній сфері.

Розглянемо приклади можливих завдань для іммерсивного навчання іноземної мови для **інженерів** відповідно до віртуальної реальності.

1. Віртуальне інженерне засідання: створення віртуального середовища для інженерного засідання, де студенти візуально та вербально обговорюють технічні концепції та проекти. Завдання охоплює використання фахової термінології та участь у вирішенні інженерних завдань.

2. Віртуальна розробка технічної документації: створення віртуального проекту для розробки технічної документації. Студентам необхідно писати технічні описи, розробляти схеми та надавати інструкції, використовуючи мовні структури, характерні для їхньої галузі.

3. Віртуальне інженерне дослідження: створення сценарію для віртуального дослідження, де студенти мають аналізувати технічні проблеми та надавати рекомендації. Це завдання охоплює проведення віртуальних експериментів та обговорення результатів.

4. Симуляція технічного спілкування: створення віртуального інженерного середовища, де студенти здійснюють комунікацію з колегами, клієнтами та партнерами. Завдання охоплює ведення технічних переговорів, узгодження вимог та подання технічних пропозицій.

5. Віртуальне стажування на будівельному об'єкті: створення інтерактивного віртуального будівельного об'єкту, де студенти-інженери можуть взаємодіяти з різними аспектами будівництва, вирішуючи технічні проблеми та забезпечуючи комунікацію з різними професійними групами.

6. Віртуальний технічний тренажер: створення віртуального тренажера для вирішення конкретної інженерної задачі. Студентам потрібно використовувати специфічні інженерні інструменти та технології, взаємодіяти з обладнанням та подавати рішення іноземною мовою відповідно до професійних вимог.

Ці віртуальні завдання дозволяють майбутнім інженерам вивчати іноземну мову в контексті їхньої конкретної галузі, розвивати технічні навички та практикувати специфічну професійну термінологію в іммерсивному середовищі іноземною мовою.

Іммерсивне навчання іноземної мови для **військових** відповідно до віртуальної реальності може бути реалізоване під час виконання таких завдань:

1. Віртуальний тренажер командного спілкування: створення віртуального полігону для командного спілкування, де військовослужбовці можуть вивчати іноземну мову в контексті тактичного спілкування. Завдання включає комунікацію щодо взаємодії в бойовій ситуації та обговорення тактичних планів.

2. Віртуальна симуляція міжнародних операцій: створення віртуальних сценаріїв для міжнародних операцій, де військовослужбовці вивчають іноземну мову в контексті спілкування з партнерськими арміями та цивільним населенням. Завдання включає переговори, командування та спілкування в реальних сценаріях.

4. Віртуальний патруль у міському середовищі: створення віртуального патрулювання в міському середовищі, де військовослужбовці мають взаємодіяти з місцевим населенням та вивчати іноземну мову в реальних сценаріях міжнародної взаємодії.

5. Віртуальний лікарський пункт: створення віртуального полігону для медичного обслуговування в різних ситуаціях. Військовослужбовці вивчають іноземну мову для надання першої допомоги, спілкування з медичним персоналом та іншими військовослужбовцями.

6. Віртуальний перегляд карт та планування: створення віртуального інтерфейсу для перегляду карт та планування військових операцій. Завдання включає використання іноземної мови для передачі точних інструкцій та отримання звітувань в реальному часі.

7. Віртуальний перегляд службових матеріалів: створення віртуальної бібліотеки для вивчення службових матеріалів, інструкцій та документації, де військовослужбовці можуть навчатися іноземної мови в контексті своєї професійної діяльності.

Запропоновані віртуальні завдання створюють іммерсивні сценарії для військовослужбовців, де вони можуть вивчати іноземну мову в контексті реальних ситуацій, з якими вони можуть зіткнутися у своїй службі.

Розглянемо завдання для іммерсивного навчання іноземної мови для **менеджерів** відповідно до технологій віртуальної реальності.

1. Віртуальне ділове переговорне засідання: створення віртуального середовища для ділових переговорів, де менеджери вивчають іноземну мову для обговорення умов співпраці, укладання угод та розв'язання конфліктів.

2. Віртуальне управління проєктом: створення віртуальної симуляції для управління проєктом, де менеджери використовують іноземну мову для спілкування з командою, планування завдань та подачі звітів.

3. Віртуальна рольова гра з підлеглими: створення віртуального сценарію для рольової гри, де менеджери вивчають іноземну мову для ефективного керівництва та мотивації підлеглих.

4. Віртуальний тренажер презентацій: створення віртуального середовища для тренування презентацій, де менеджери використовують іноземну мову для ясного висловлення ідей та переконливого впливу на аудиторію.

5. Віртуальний перегляд стратегічних планів: створення віртуального інтерфейсу для перегляду та обговорення стратегічних планів компанії, де менеджери вивчають іноземну мову для аналізу та узгодження стратегій.

6. Віртуальне спілкування з клієнтами: створення віртуального середовища для взаємодії з міжнародними клієнтами, де менеджери використовують іноземну мову для ведення переговорів, вирішення питань та підтримання взаємовигідних відносин.

Запропоновані віртуальні завдання надають можливість менеджерам вивчати іноземну мову в реальних бізнес-сценаріях, що сприяє розвитку їхніх комунікативних та лідерських навичок.

Фахівці у галузі викладання іноземних мов рекомендують, окрім імерсивного навчання, використовувати інтерактивні онлайн-платформи для практичних завдань та організовувати онлайн-взаємодію з професіоналами [1; 4-6], адже розвиток онлайн-платформ для взаємодії студентів з професіоналами у вибраній сфері забезпечує можливість аутентичного спілкування. Студенти можуть вести онлайн-діалоги, слухати лекції та брати участь в дискусіях, щоб вивчати специфічні мовні аспекти.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Успіх в освіті та професійній сфері визначається не лише загальним володінням мовою, але і здатністю ефективно використовувати її у конкретному професійному оточенні. Освітні заклади повинні вдосконалювати підходи до навчання, щоб забезпечити студентам необхідні навички для успіху в їхній майбутній кар'єрі. Використання вищезазначених завдань

може вирішити проблему недостатнього акценту на специфічності мовних навичок у формуванні іншомовної професійної компетентності. Ці інновації не лише полегшують процес навчання мови, але й готують студентів до високопрофесійної комунікації в обраній сфері.

Література:

1. Burov O., Bykov V., Lytvynova S. ICT Evolution: from Single Computational Tasks to Modeling of Life. In O. Sokolov, G. Zholtkevych, V. Yakovyna, Yu. Tarasich, ... H. Kravtsov (Eds.), Proceedings of the 16th International Conference on ICT in Education, Research and Industrial Applications. Integration, Harmonization and Knowledge Transfer. Volume II: Workshops. CEUR Workshop Proceedings, 2732. 2020. Pp. 538-590.
2. Pinchuk O. et al. VR in Education: Ergonomic Features and Cybersickness. In: Nazir S., Ahram T., Karwowski W. (eds) Advances in Human Factors in Training, Education, and Learning Sciences. AHFE 2020. Advances in Intelligent Systems and Computing. Vol 1211. Springer, Cham, 2020. Pp. 350-355.
3. Chang E., Kim H.T., Yoo B. Virtual reality sickness: a review of causes and measurements. International Journal of Human-Computer Interaction. 2020. Vol. 36. №17. Pp. 1658-1682.
4. Kauppinen R., Drake M., Anttila K. and Lindgren E. Implementing Virtual Reality Based Competence Recognition. - 9th International Conference on Information and Education Technology (ICIET). 2021. Pp. 415-422.
5. Meese M. M, O'Hagan EC, Chang TP. Healthcare Provider Stress and Virtual Reality Simulation: A Scoping Review. Simulation in Healthcare: Journal of the Society for Simulation in Healthcare. 2021. №16(4). Pp. 268-274. DOI: 10.1097/sih.0000000000000484. PMID: 32890319.
6. Боса В. П. Використання імерсивних методів навчання та кейс-методу в професійній підготовці філологів. Інноваційна педагогіка. 2020. №1(29). С. 43-47.
7. Крюкова Є. С., Голуб Т. П., Америкідзе О. С. Використання імерсивних технологій в освіті. Інноваційна педагогіка. 2021. №32, т. 2. С. 186-188.
8. Зязюн І. А. Освітні парадигми та педагогічні технології у вимірах філософії освіти. Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки. 2011. Т. 1, Вип. 33. С. 22-27
9. Данілова А. Д., Жук О. М. Інструмент Participation Reports: можливості та перспективи. Наука України в світовому інформаційному просторі, 2020. №17. С. 83-89.
10. Ivaniuk I., Ovcharuk O. The response of Ukrainian teachers to COVID-19: challenges and needs in the use of digital tools for distance learning. Informational Technologies and Learning Tools. 2020. Vol 77. №3. Pp. 282-291.

References:

1. Burov, O., Bykov, V., Lytvynova, S. (2020). ICT Evolution: from Single Computational Tasks to Modeling of Life. In O. Sokolov, G. Zholtkevych, V. Yakovyna, Yu. Tarasich, ... H. Kravtsov (Eds.), Proceedings of the 16th International Conference on ICT in Education, Research and Industrial Applications. Integration, Harmonization and Knowledge Transfer. Volume II: Workshops. CEUR Workshop Proceedings, 2732, 538-590 [in English].
2. Pinchuk, O. et al. (2020). VR in Education: Ergonomic Features and Cybersickness. In: Nazir S., Ahram T., Karwowski W. (eds) Advances in Human Factors in Training, Education, and Learning Sciences. AHFE 2020. Advances in Intelligent Systems and Computing, 1211. Springer, Cham, 350-355 [in English].

3. Chang, E., Kim, H.T., Yoo, B. (2020). Virtual reality sickness: a review of causes and measurements. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 36(17), 1658-1682 [in English].

4. Kauppinen, R., Drake, M., Anttila, K. and Lindgren, E. (2021). Implementing Virtual Reality Based Competence Recognition. - 9th International Conference on Information and Education Technology (ICIET), 415-422 [in English].

5. Meese, M. M, O'Hagan, EC, Chang, TP. (2021). Healthcare Provider Stress and Virtual Reality Simulation: A Scoping Review. *Simulation in Healthcare: Journal of the Society for Simulation in Healthcare*, 16(4), 268-274 [in English].

6. Bosa, V. P. (2020). Vykorystannia imersyvnnykh metodiv navchannia ta keis-metodu v profesiinii pidhotovtsi filolohiv [The use of immersive teaching methods and the case method in the professional training of philologists]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative pedagogy*, №1(29), 43-47 [in Ukrainian].

7. Kriukova, Ye. S., Holub, T. P., Ameridze, O. S. (2021). Vykorystannia imersyvnnykh tekhnolohii v osviti [Use of immersive technologies in education]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative pedagogy*, 32(2), 186-188 [in Ukrainian].

8. Ziaziun, I. A. (2011). Osvitni paradyhmy ta pedahohichni tekhnolohii u vymirakh filosofii osvity [Educational paradigms and pedagogical technologies in dimensions of the philosophy of education]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho derzhavnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Serii: Pedahohichni nauky – Scientific Bulletin of Mykolaiv State University named after V. O. Sukhomlynskyi*, 1(33), 22-27 [in Ukrainian].

9. Danilova, A. D., Zhuk, O. M. (2020). Instrument Participation Reports: mozhlyvosti ta perspektyvy [The Participation Reports tool: possibilities and prospects]. *Nauka Ukrainy v svitovomu informatsiinomu prostori – Science of Ukraine in the global information space*, 17, 83-89 [in Ukrainian].

10. Ivaniuk, I., Ovcharuk, O. (2020). The response of Ukrainian teachers to COVID-19: challenges and needs in the use of digital tools for distance learning. *Informational Technologies and Learning Tools*, 77(3), 282–291 [in English].